

MAAKUNTAMUSEOPÄIVÄ Joensuussa 8.11.2024

Saarion virtuaalimuseoprojekti ja museon esittely, Anne Hirvonen ja Liisa Laasonen

Saarion voimalaitosmuseo on helmi Jänisjoen kainalossa, valtakunnallisesti arvokkaassa kulttuurimaisemassa.

Uusi Saarion voimalaitos rakennettiin 1984, Wärtsilä-yhtymä aikoi purkaa vanhan. Saarion kylätoimikunta ja Tj-Seura heräsivät vastustamaan purkua. Seura teki Wärtsilä-yhtymän kanssa vuokrasopimuksen 1988 ja vuotta myöhemmin osti rakennuksen. Kunnostussuunnitelmien kustannusarvio oli 443.000 mk. Kunnostus tehtiin 1988-1991.

Museo avoinna jo heinäkuussa 1992, mutta viralliset avajaiset olivat 1993 Potsipäivien yhteydessä. Kävijämäärät olivat ensimmäisinä vuosina 600 kahden puolen. Ennätysvuonna 1999 oli 670 kävijää. Vuoteen 2016 asti museota pidettiin avoinna 5 päivänä viikossa 5-6 viikon ajan, mutta kävijämäärien laskiessa ja painuessa jo alle sadan, todettiin, ettei ole järkevää pitää kuin viikonloppuisin avoinna. V. 2018-2019 museo oli enää auki talkoovoimin heinäkuussa lauantaisin 3 h kerrallaan. Kun samaan aikaan seuran taloutta rasittivat talviaikaisen lämmityksen kulut, todettiin, ettei näin voi enää jatkua. Lämmityskuluihin saatiin tosin helpotus, kun PKS otti seuran toiveesta vihdoin v. 2019 sähkökulut kontolleen.

Vuoden 2019 toimintasuunnitelmaan kirjattiin, että kartoitetaan Saarion voimalaitosmuseon kunnostustarpeet ja tutkitaan Saarion virtuaalimuseon tekemähdollisuus. Keväällä 2019 haettiin rahoitusta Jetinalta.

Osmo Karttuselta tilattu korjaussuunnitelma valmistui keväällä 2020, Sen mukaan korjaustarpeita on n. 70.000 euron arvosta. Museon korjauksia on tehty nyt neljänä kesänä ELYltä saatujen avustusten turvin. Vuotava katto on korjattu, rännit uusittu, ulkoikkunat kunnostettu ja maalattu, ulkoseinän betoniviisteet korjattu, turbiini ja turbiinitunneli puhdistettu ja vesikanava siivottu. Ensi keväänä on tarkoitus maalata sisäikkunat. Vesikanavan seinämien korjauksiin seuran resurssit eivät riitä. Nyt syksyllä havaittiin joen puoleisen päätynurkan kivijalan liikkuminen ja siitä johtuva tiiliseinän halkeama. Sen korjaus on seuraava haaste, sillä alla on vettä 4 metriä.

Virtuaalimuseo-hankkeen toteutus

Virtuaalimuseo on toteutettu vuosina 2019-2023 Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen myöntämän Leader-rahoituksen turvin. Historiaesittelyt on tehty tohmajärviseuralaisten talkootyönä. Sisältöjen toteuttamisessa on ollut mukana Maiju Lassilan koulu ja Tohmajärven lukio. Apua on saatu PK-museon asiantuntijoilta. Kuvauksen ja virtuaalimuseon toiminnallisen toteutuksen on tehnyt Rami Saarikorpi 360Finland Oy.

Motiivi ja mistä idea sai alkunsa

Kohde: Saarion voimalaitosmuseo on koko valtakunnan mittakaavassa ainutlaatuinen erikoismuseo, jolla syrjäinen sijainti.
Resurssit: Seuralla riittämättömät taloudelliset resurssit museon aukipitoon.

Idea: Maakuntamuseopäivät Ortodoksisessa kulttuurikeskuksessa v. 2018, jolloin esiteltiin Kiihtelysvaaran kotiseutumuseon kouluyhteistyönä tehtyä 360-toteutusta Suomen kulttuurirahaston rahoittamassa pilotissa.

Henkilöresurssit Seurassa: Erityisesti innostunut uusi jäsen Kalevi Korhonen, jossa yhdistyi osaaminen tekniikasta ja opettajatausta.

Alku ennen rahoituksen hakua

Helmikuussa 2019 lähestyttiin paikallista koulua innostuisivatko hankkeeseen mukaan.

Esittelyä koululle:

Hanke soveltuu esim. lyhytkurssien sisällöksi tai valinnaisaineeksi. Myös ilmiöviikoilla ja miksei oppiainetunneilla voisi tehdä sisältöjä hankkeeseen, mikäli aihe kohtaa opetussuunnitelman.

Klikattaviin kohteisiin oppilaat voivat tehdä esim.

- asia- ja kuvasisältöjä (liittää ottamiaan kuvia ja tekstiedostoja)
- tehdä audiosisältöjä (esim. puhelinta klikkaamalla voisi kuulla uutisia jne)
- dramaturgisoidut sisällöt (videoklippeinä)
- animaatioita (esim. vanhaan tukkisumauutiseen pohjautuva animaatio)

Oppiaineita, joihin projekti liittyy

- historia (teollistuminen, paikallishistoria)
- fysiikka (sähkövoima)
- äidinkieli (tekstin tuottaminen, kokoaminen, kuvitteelliset aikalaistarinat)
- draama (videot, näytelmät)
- kuvataide (valokuvaus, animaatio, arkkitehtuuri, taidehistoria)
- matematiikka (sähkövoiman kapasiteetin laskeminen, taulukot, diagrammit)
- teknologia (robotiikka yms., virtuaalikokonaisuus)

Syksyllä 2019 koulu ilmoittautui mukaan.

Tehtiin kirjallinen sitoumus koulun kanssa – osoittautui tarpeelliseksi.

Kuvauksen tarjouspyynnöt

Rahoituksen haku 2019

Työryhmän perustaminen:

Koulu sitoutti projektiin innostuneet äidinkielen, historian, fysiikan ja teknologian opettajat sekä rehtorin. Lisäksi mukana oli yksi tuntiopettaja, joka kuului tuolloin myös Seuran johtokuntaan. Seuran oma työryhmä hankkeessa 3 hlöä + sihteeri + Pohjois-Karjalan museon edustajat, Tanja Rovio-Murto, sittemmin Terhi Rautiainen sekä Erkki Matikainen, jolle Saario oli tuttu kesän 1994 esineluetteloinnista.

Projektisuunnitelma

Hankkeen tavoitteet: Virtuaalimuseo, joka tuo Saarion voimalaitosmuseon laajalle yleisölle saavutettavaksi. Hanke julkaistaan 360Finland.fi-sivustolla, mikä on luonteeltaan valtakunnallista ja kansainvälistä markkinointia. Hankkeen myötä museo tulee tallennettua ja dokumentoitua sähköisesti ja virtuaalisesti ja siten turvattua tuleville sukupolville. Saarion voimalaitosmuseota voi käyttää oppimisympäristönä ympäri Suomea. Lisäksi hanke tuottaa matkailumarkkinointimateriaalia. Tavoitteena on myös lisätä yhteistyötä koulun kanssa ja jakaa kotiseututietämystä nuorille.

Sisältösuunnitelma ja tehtäväjako:

Seura historiatekstit, oppilaat muu sisältö

Sisältö: aihealueet ja tehtäväjako niiden osalta. Samalla tehtiin alustava projektiluonnos sisältöjen osalta. Tehtävien jako Seura ja Oppilaat, mahdolliset muut ostopalvelut, esim. Digikerhojen vetäminen Outokummun Riveria (tämä ei onnistunut), draamaopetus

Aika: vuoden projekti syksy 2019 - 2020.

Riski toteutumiselle: ...tätä ei ollut hankesuunnitelmassa määritelty!!!!

Rahoitussuunnitelma: Käytettiin väliä kohdennuskohtia, mutta siitä huolimatta jouduttiin muutoshakemuksia rustaamaan (2 kertaa).

Myönnetty rahoitus

Kehittämishanke, kustannusarvio on 8.225 €, josta Leader-avustusta 89,97 %:a.

Yksityisrahoitusosuus 824,97 € katetaan seuralaisten talkootyöllä. Eli rahalliset kustannukset 7400 € ja talkootöitä 55 h. ELYn tukipäätös 12.12.2019 (Jetina 21.8.2019).

Aloitukset lokakuu 2019

Panoraama- ja 360-kuvaukset Rami Saarikorpi, kouluyhteistyö käyntiin, Koulun vierailu museolla, oppimateriaalia ja koululaisopastusmateriaali Kalevi, kouluvierailut oppitunneilla, koulun tekemät ehdotukset sisällöistä. Valmiita töitä ja työskentelyä 5 kuukauden aikana suunnitelmien mukaan. Valmista materiaalia: peli, maskotti yms.

Kokoelmat digitoitu, oppilaille materiaalia, museo oppilasopastusmateriaali ja tehtävät, digi sanomalehdet yms. kartoitettu, kuvien yms. kerääminen aloitettu.

Riskit realisoituu, vuodet 2020-2021 projekti seis

Koronan vaikutukset: vuosien viivästyminen ja jatkoaikarumpa (haettiin kolmesti).

Muita muutoksia: koulun muutto uuteen kouluun, koulun henkilövaihdokset, sairastumiset, oppilaiden vaihtuminen, tekniikka kehittyä ja muuttuu.

Kouluyhteistyön toteutus muuttuu alkuperäisestä ja johtuen koronasta ja opettajamuutoksista.

Seuran toteuttamat taustatyöt korona-aikana: Taustamateriaalin kasaaminen digi kansalliskirjasto.fi, kokoelmamateriaalien digitointi, valokuva-aineistot Finna.fi, Museovirasto. Omien kokoelmien digitointi ja toimiston siivous tuo esiin uutta materiaalia.

Vuosi 2022

Huhtikuun alun ilmiöviikolla koulu tekee osuutensa loppuun.

Syksyllä seuralla on yritys tehdä projekti loppuun, mutta

- ydinhenkilön vakava sairastuminen - osaan valmiista materiaalista ei päästä käsiksi
- ALUSTA muuttuu, aiempi ThingLink työskentelyyn sopiva Saarikorven 3D esitys museotiloista toimi alustalla, jota ei jatkossa luvattu päivittää. Esitysmuoto vaihtui 3D skannauksesta 360 -esitykseen → rakenteen ja visuaalisen ilmeen suunnittelu (seura)
- kuvamateriaalista puutetta.
- Opastus- ja markkinointimateriaalin sijaan toteutettiin infotaulu, koska PKS purki entisen infotaulun ja bussimatkalaiset koronan jäljiltä ja muutoinkin poissa.
- Onneksi saatiin vielä vuoden jatko aika koronan aiheuttaman viivästyksen takia

Syksy 2023

Kalevi taas sairastaa. Materiaali ja uusi kuvamateriaali on kasassa. Mutta: EI OLTU VARAUDUTTU KOKO SIVUSTON SUUNNITTELUUN → rakenteen ja visuaalisen ilmeen suunnittelu tehtiin "lennossa". Seura suunnitteli, Saarikorpi toteutti virtuaaliin viennin. Ongelmia, kuinka oppilaiden työt saadaan esille, entä kielikäännökset. Esim. äänissä paljastui, etteivät verkkoselainten omat lukuohjelmat toimineet johtuen tekstitiedostojen valitusta esitysmuodosta. Seura toteutti äänitietueet teksteihin konelukuna mp3-muodossa.

Onneksi seuralla oli käytettävissään kunnan työllistetty siirtotyöntekijänä ja ammattilainen Rami Saarikorpi. Ei mennyt viime tippaan, kuten ed. vuonna, kun tuulimyllyn siivet valmistuivat uuden vuoden aattona. Viimeiset virtuaalimuseon palikat pantiin paikoilleen Saarikorven kanssa jouluaattona.

Mitä opittiin

- Uusia yhteistyömuotoja koulun kanssa: tilaaja-tuottaja -malli, koulun kanssa valinnaisaineyhteistyö sekä ilmiöviikko ja tet-harjoittelu. ThingLink työskentely.
- Sisällöltään ison projektin ollessa kyseessä ja useampi jäsen sitoutuneena projektiin - tiedon tallennus ja jako koko projektin ajan (riskinä sairastumiset, koneiden ja tikkujen hajoamiset).
- Oppilaiden valmistumisen myötä heidän tekemänsä aineistot häviävät koulun drivestä.
- Rahoitussuunnitelmassa huomioitava paremmin työn määrä, hallinnollinen työ.

- Mietittävä tarkkaan, mistä rahoitusta hakee, esim. SKR tai Museovirasto olisi tässä projektissa ollut huomattavasti kevyempi muutosten ja raportoinnin näkökulmasta.
- Pitkät projektit tuovat mukanaan muutoksia esim. tekniikka menee vauhdilla eteenpäin.

Mitä saavutettiin

- Kokoelmat ja museota koskevat aineistot digitoitu ja kartoitettu
- Wikipedia Saarion voimalaitosmuseo ja Jänisjoki, Seuran sivuille päivitystä Saarion voimalaitosmuseo
- Näkyvyys
- Kouluyhteistyö
- Toimiva museo
- Sivusto palkittiin Kotiseutuliiton toimesta Pohjois-Karjalan kotiseututekona
- Myös koulu palkittiin. LUMA-keskus Suomi palkitsi juhlaseminaarissaan 10.11.2023 Hgin yliopistolla 13 koulua tai päiväkotia opettajineen eri puolilta Suomea.
- Valtava määrä oppia
- Stressitesti suoritettu - selvittään mistä vaan!

Tiivistetysti hallinnosta:

Hankkeen toteutusaika lokakuu 2019 - joulukuu 2023. Pysähdyksissä koronan takia kevät 2020 - kevät 2022, myös koulun muutto, opettajat ja oppilaatkin vaihtuivat. Jatkoaikaa haettu 3 kertaa (korona mahdollisti kolmannen). Toteutuksen osalta muutoshakemuksia 2 kpl ostopalvelut, alustan muutos, kieliversio ja kustannuspaikkajako, tämä vielä joulukuun alussa 2023. Ja hakemuksiin lisäselvityksiä.

Neljä väliraporttia ja loppuraportti.

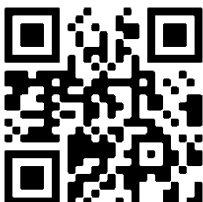
Rahalliset kustannukset 7697,85 €, budjetin ylitys 297,85 €. Talkootöitä useita satoja tunteja. Kunnalta saatiin koroton 10.000 € puskurilaina.

Maksatus kahdessa erässä, 1. erä vuosilta 2019-2020 ja 2. erä vuosilta 2022-2023. Koska v. 2022 oli vain vähän menoa, saatiin lupa hakea kerralla 2022-2023.

1. maksatus läpi ilman sen kummenpaa,

2:ssa pyydettiin lisätietoja, mm. Saarikorvelta tehdyn hankinnan kohtuullisuudesta, kun se ylitti 2500 e. Netin selailua, P-K museo, Luke ym. vertailut ja "tarjouspyyntö" Ilomantsin sotatien tekijältä Antti Ikoselta. Niiden perusteella ei ylihintaa. Lisäksi epäiltiin parin laskun olevan ns. sisäpiirihankintoja, eivät olleet. Sitten vielä piti tehdä selvitys kaikista ajanjaksolle osuvista (7.10.2019-31.12.2023) julkista rahoitusta saaneista hankkeista ja avustuksista ja toimittaa niistä selvitys ja päätökset, ettei vaan ole päällekkäistä rahoitusta saatu. Iso työ, kun niitä oli yli 20 kpl:ta. Kaikki tämä 7400 euron takia!

Näiden kautta pääset vierailemaan virtuaalimuseossamme:

<https://360panorama.fi/360SaarionVoimalaitosmuseo/>